

مقاله پژوهشی

مدل نقش تنش اخلاقی بر تحلیل‌رفتگی ورزشکاران حرفه‌ای

محمد رضا ربیعی مندجین^۱

۱. استادیار و عضو هیات علمی گروه مدیریت دولتی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۱/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۷/۲۰

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل نقش تنش اخلاقی بر تحلیل‌رفتگی ورزشکاران حرفه‌ای طراحی و اجرا گردید. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی ورزشکاران حرفه‌ای استان گلستان بودند که عضو تیم‌های ملی در رده‌های مختلف بودند. تعداد آنان شامل ۱۸۵ ورزشکار بود. پژوهش حاضر بر مبنای مدل پژوهش ال‌شبایل و زالیلا صالح (۲۰۱۸) طراحی گردیده است. نتایج پژوهش حاضر نشان داد تنش اخلاقی بر تحلیل‌رفتگی ورزشکاران تاثیر معناداری در جهت مثبت دارد. بنابراین مشخص گردید تنش اخلاقی به واسطه بروز مشکلات در محیط ورزشی ورزشکاران حرفه‌ای باعث می‌شود تا ورزشکاران حرفه‌ای دچار تحلیل‌رفتگی شوند. این مسأله نشان‌دهنده این مهم است که تنش اخلاق به عنوان یک مسأله مهم می‌بایستی در باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی مورد توجه قرار گیرد. چرا که عدم مدیریت تنش اخلاقی سبب می‌شود تا تحلیل‌رفتگی در میان ورزشکاران شدت بیشتری داشته باشد.

واژگان کلیدی: تنش اخلاقی، تحلیل‌رفتگی، ورزشکاران، محیط ورزشی.

مقدمه

تحلیل رفتگی یکی از زیرمجموعه‌های انگیزش محسوب می‌شود و تأثیر منفی بر شرکت ورزشکاران در فعالیت‌های ورزشی و رضایت‌مندی دارد. تحلیل رفتگی به معنی عقب کشیدن روانی، جسمانی و عاطفی از فعالیتی است که به دلیل تحلیل رفتگی اتفاق می‌افتد. در این حالت انگیزه فرد از بین می‌رود و دیگر فعالیتی که قبلاً لذت بخش بوده و رضایت ورزشکاران را همراه داشته است، برای ورزشکار ارضاکننده نیست (گرانز، اسپنل، مایر و سیل؛ ۲۰۱۹). دیوید یوکلسون^۱ استاد روانشناسی ورزش دانشگاه پن استیت می‌گوید: خستگی عاطفی و جسمانی که غالباً از آن تحت عنوان تحلیل رفتگی یاد می‌کنند برای ورزشکاران و مربیان حرفه‌ای و آماتور، پیر و جوان یک مسئله مهم به حساب می‌آید افراد موفق تعالی طلب و بلند پرواز از جمله کسانی هستند که بیش از سایرین در معرض تحلیل رفتگی قرار دارند (کاوانوک؛ ۲۰۱۸).

تحلیل رفتگی یکی از مفاهیم روان‌شناسی ورزشی است که واماندگی هیجانی، ذهنی و جسمانی را برای ورزشکاران به همراه دارد و تأثیرات منفی بر هدف-گرایی، خودپنداره و نگرش‌های آینده فرد در زندگی و ورزش دارد. مشابه بسیاری از مفاهیم موجود در روان‌شناسی ورزشی، این موضوع نیز، در حوزه‌های دیگر مانند محیط‌های شغلی مفهوم‌سازی شده است. پژوهش‌های اولیه تحلیل رفتگی بیشتر بر مشاغل و مربیان متمرکز بود و تحلیل رفتگی ورزشکاران کمتر مورد توجه قرار گرفته است (کلارک؛ ۲۰۱۷). در سال

۱۹۹۰ روند بررسی‌ها به سمت ورزشکاران گرایش پیدا کرد و پژوهش‌هایی از قبیل گولد^۲ (۱۹۹۷) شکل گرفت (گودجر، گورلی، لاوالی و هاروود^۳، ۲۰۰۷). در مطالعاتی که توسط فندر^۴ (۱۹۸۹) و دیل و وینبرگ^۵ (۱۹۹۰) انجام گرفت و بر موضوعات کلید تأکید شد که به نظر می‌رسید در پیشبرد علمی مطالعات این زمینه از پژوهش، مهم است. تعدادی از مطالعات پیشین به این نتیجه رسیدند که زمانی که ورزشکاران از تحلیل رفتگی رنج می‌برند، ارتباط قوی بین وجود علائم تحلیل رفتگی و مؤلفه‌هایی مانند شروع احساس واماندگی و فقدان انرژی، دل‌سردی با توجه به انتظارات برآورده نشده و درجه‌ای از بی‌علاقگی و کاهش جذابیت شرم در فعالیت‌های ورزشی مشاهده می‌شود (مادیگان؛ ۲۰۱۷).

محققان تحلیل رفتگی را به عنوان حالت خستگی یا ناکامی به سبب وجود علت یا رابطه‌ای که موجبات شکست را به وجود می‌آورند، تعریف می‌کنند. تحلیل رفتگی پاسخ طولانی به استرس‌های میان فردی ضمن کار است که سه بعد اصلی شامل واماندگی کامل، احساس بدبینی و کناره‌گیری از کار و حس ناتوانی و شکست دارد (گاستافسون، هاسمن، کنتا و جوهانسون؛ ۲۰۰۸). بیشتر ورزشکاران حرفه‌ای و نیمه‌حرفه‌ای در طول دوران ورزشی خود با موقعیت‌های مختلف استرس‌زا و فشار روانی مواجه می‌شوند (مادیگان، ۲۰۱۷). گاستافسون و همکاران^۶ (۲۰۰۸) تحلیل رفتگی ورزشکاران را یک پدیده چند بعدی نامیدند که عوامل استرس‌زا، تمرین مکرر و بدون استراحت کافی و ریکاوری نامناسب را از جمله عوامل

1. Granz, Schnell, Mayer & Thiel
2. David Yukelson
3. Cavanaugh
4. Clark
5. Gould
6. Goodger, Gorely, Lavalley & Harwood

7. Fender
8. Dale and Weinberg
9. Madigan
10. Gustafsson, Hassmen, Kentta & Johansson

عبارتند از ۱: خستگی جسمی و روانی ۲: کاهش توانایی در انجام فعالیت روزانه ۳: منفی بافی یا همان حالتی که فرد ارزش چندانی برای امور قایل نیست و قضایا را کم اهمیت تر از همیشه می بیند (مسلج و لیترا، ۱۹۹۷). در گذشته تصور می شد که تحلیل رفتگی به طور معمول در نتیجه خستگی بدنی و بیش تمرینی است. اما دیدگاه های جدید در مورد تحلیل رفتگی که جنبه علمی تری به این پدیده داشته اند، نقش عوامل روان شناختی را یک عامل پیش بینی کننده قوی در تحلیل رفتگی ورزشکاران می دانند. به علت نیازهای زیاد روان شناختی برای پیشرفت ورزشکاران و رسیدن به سطوح رقابتی، بسیاری از پژوهش های گذشته اشاره داشتند که ورزشکاران نخبه جوان به دلیل این که تلاش زیادی را صرف رسیدن به موفقیت و سطوح بالای رقابتی می کنند، بیشتر در معرض تحلیل رفتگی هستند (گودگر، گورلی، لاولی و هاروود، ۲۰۰۷). ریداک^۵ (۱۹۹۴) تحلیل رفتگی را پدیده چند بعدی می داند که از خستگی جسمی و عاطفی، کاهش حس موفقیت و نگرش های منفی نسبت به ورزش که او آن را بی ارزشی در ورزش نامید، تشکیل شده است (مادیگان، ۲۰۱۷).

از سویی دیگر پژوهشگران مختلفی از جمله میتچل، بنت و مانفرین لیت^۶ (۲۰۰۶)، والت و التا^۷ (۲۰۰۶)، ونگ و یاتو^۸ (۲۰۱۰) و شارما و شارما^۹ (۲۰۱۶) در پژوهش های خود دریافتند که افرادی که گرایش های معنوی و اخلاقی دارند، پاسخ های بهتری به وضعیتی که درون آن هستند می دهند، موقعیت تولید کننده فشار را بهتر اداره می کنند و از سلامت روانی بهتری برخوردارند و میزان تحلیل رفتگی کمتری دارند.

مهم در بروز این پدیده دانستند. گلد و ویتلی^۱ (۲۰۰۹) بیان می کنند تمرینات سنگینی که ورزشکاران حرفه ای انجام می دهند، عامل بسیار مهمی در به وجود آمدن تحلیل رفتگی است. همچنین با افزایش سطح رقابت، میزان تمرینات و استرس، احتمال بروز پدیده تحلیل رفتگی در این ورزشکاران افزایش پیدا می کند. علاوه بر پیامدهای مذکور، تحلیل رفتگی سبب کاهش تمرین کردن و افت اجرای فرد در مسابقه می شود. همچنین می تواند بهزیستی فرد در محیط اجتماعی ورزش را به خطر بیندازد (کلارک، ۲۰۱۷).

تحلیل رفتگی و استرس ممکن است در اثر فشار روانی زیاد، ترس از شکست و عدم ارتباط مناسب با هم تیمی ها ایجاد شود. در چنین شرایطی ورزشکار ممکن است راهی برای فرار از استرس پیدا نکند و احتمالاً برای مدتی از ورزش و فعالیتی که قبلاً برای او لذت بخش بوده است، کناره گیری کند. این کناره گیری در بین ورزشکاران جوان و نوجوان بیشتر گزارش شده است (مادیگان، ۲۰۱۷). تحلیل رفتگی همچنین سبب کاهش تمرین کردن و افت اجرای فرد در مسابقه می شود و می تواند بهزیستی فرد را در محیط اجتماعی ورزش به خطر بیندازد. محققان عنوان کرده اند که تحلیل رفتگی باعث کاهش انگیزش، کاهش احساس موفقیت ورزشی، افزایش اضطراب و افزایش خستگی جسمی و عاطفی می شود (بختیاری، ۲۰۰۸). به طور ویژه مسلج^۲ (۱۹۹۷) بیان می کند که آن حالت، عناصری از واماندگی بدنی و عاطفی را شامل می شود که پیشرفت های مرتبط با ورزش را کاهش می دهد و باعث ضعف در عملکرد ورزشی می شود. مبتلایان سندروم تحلیل رفتگی دارای سه ویژگی هستند که

5. Raedeke
6. Mitchell
7. Walt
8. Wang & Yau
9. Sharma & Sharma

1. Gould & Whitley
2. Maslach
3. Maslach & Litter
4. Goodger, Gorely, Lavalley & Harwood

(۱۹۸۷) تنش اخلاقی را به صورت عدم تعادل روانی و یک احساس منفی توضیح می‌دهد و زمانی که فرد در موقعیتی قرار می‌گیرد که قادر نیست تصمیمی درست برای حل آن مشکل بگیرد، اتفاق می‌افتد. بنابراین تنش اخلاقی، افراد را در وضعیت عدم تعادل روانی قرار می‌دهد و مانع انجام اعمال و تصمیمات درست توسط آنان می‌شود و یا ناچاراً کاری را انجام می‌دهند که به اشتباه بودن آن اعتقاد دارند. این اجبار ممکن است ناشی از نداشتن وقت و انرژی برای انجام آن عمل و یا قوانین سازمانی باشد. تنش‌های اخلاقی با ایجاد استرس‌های طولانی و شدید، افراد را در معرض ابتلاء به خستگی عاطفی، احساس گناه، مشکلات روانی، کاهش رضایت شغلی، فرسودگی شغلی و ترک شغل قرار می‌دهد (رادزوین، ۲۰۱۱). تنش اخلاقی مداوم منجر به بروز مشکلات شغلی از جمله دلزدگی از زندگی حرفه‌ای، کاهش رضایت شغلی، فرسودگی شغلی و در نهایت ترک حرفه می‌شود (بل و برسلین، ۲۰۰۸). ابراهیمی، کاظمی، اصغری و آزر (۱۳۹۲) مشخص نمودند تنش اخلاقی بر برخی جنبه‌های شغلی افراد تأثیرمی‌گذارد. اورال و پائولسون^۵ (۲۰۰۴) و ال-شیایل و زالایلاه‌صالح^۶ (۲۰۱۸) مشخص نمودند تنش اخلاقی سبب تأثیرگذاری منفی بر مسائل شغلی افراد می‌گردد. گاستافسون و همکاران (۲۰۰۸) نیز مشخص نمودند در میان ورزشکاران مسائل مربوط به اخلاق از جمله عوامل تأثیرگذار بر تحلیل رفتگی است. با توجه به پژوهش‌های انجام شده مشخص گردید فقدان پژوهش‌های جامع در خصوص تأثیرگذاری تنش اخلاقی در میان ورزشکاران به‌خصوص در کشور ایران درک می‌گردد. این مساله سبب گردیده است تا امروزه

یکی از مسائل مهمی که با تحلیل رفتگی در میان ورزشکاران درگیر است، تنش اخلاقی است. اخلاق را مجموعه‌ای از صفات روحی و باطنی انسان تعریف کرده‌اند که به صورت اعمال و رفتاری که از خلیات درونی انسان ناشی می‌شود، بروز ظاهری پیدا می‌کند و بدین سبب گفته می‌شود که اخلاق را از راه آثارش می‌توان تعریف کرد. استمرار یک نوع رفتار خاص، دلیل بر آن است که این رفتار یک ریشه درونی و باطنی در عمق جان و روح فرد دارد که آن ریشه را خلق و اخلاق می‌نامند. دامنه اخلاق را در حد رفتارهای فردی تلقی می‌کنند، اما رفتارهای فردی وقتی که در سطح جامعه یا نهادهای اجتماعی تسری پیدا می‌کند و شیوع می‌یابد، به اخلاق جمعی تبدیل می‌شود که در فرهنگ جامعه ریشه می‌دواند و نوعی وجه غالب می‌یابد که جامعه را با آن می‌توان شناخت (برون، ۲۰۱۶). امروز در تجزیه و تحلیل رفتار سازمان‌ها، پرداختن به اخلاق و ارزش‌های اخلاقی یکی از الزامات است. نماد بیرونی سازمان‌ها را رفتارهای اخلاقی آنها تشکیل می‌دهد که خود حاصل جمع ارزش‌های گوناگون اخلاقی است که در آن سازمان‌ها، ظهور و بروز یافته‌است (هاروی و مک‌نامی، ۲۰۱۹). یکی از جنبه‌های مهم درگیر با اخلاق، تنش اخلاقی است. تنش اخلاقی به عنوان احساس ناراحتی یا حالت عدم تعادل روانی توصیف شده است که با وجود تشخیص آن از طرف افراد، به علت عدم انجام اقدام مناسب اخلاقی به دلیل وجود موانعی از قبیل نداشتن وقت کافی، مخالفت مقام مافوق، برخی محدودیت‌ها، سیاست‌های موجود و ملاحظات اخلاقی به وجود می‌آید (موبلیا، رادیا، ورهیدجید، پاتل و لارسونا، ۲۰۰۷). ویلکینسون^۷

5. Radzvin
6. Bell & Breslin
7. Everall & Paulson
8. Al Shbail & Zalailah Salleh

1. Brown
2. Harvet & McNamee
3. Mobila, Radia, Verhijid, Patel & Larsona
4. Wilkinson

در مسیر شفافیت در خصوص تحلیل رفتگی ورزشکاران، عملاً توجه به تنش اخلاقی و مسائل مربوط به آن نگردد. پژوهش حاضر با هدف بررسی مدل نقش تنش اخلاقی بر تحلیل رفتگی ورزشکاران سعی در پاسخ به این سوال دارد که آیا تنش اخلاقی بر تحلیل رفتگی ورزشکاران تاثیر گذار است؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از جمله پژوهش‌های کاربردی است که به صورت میدانی انجام گردید. روش پژوهش به صورت پیمایشی بود.

شرکت‌کنندگان

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمامی ورزشکاران حرفه‌ای استان گلستان بودند که عضو تیم‌های ملی در رده‌های مختلف بودند. تعداد آنان شامل ۴۵۰ ورزشکاران بود. بر حسب جدول مورگان و با توجه به تعداد جامعه تعداد ۲۱۰ نفر به عنوان نمونه پژوهش مشخص شدند که پس از پخش و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها تعداد ۱۸۵ پرسشنامه مورد تحلیل قرار گرفت. روش نمونه‌گیری در پژوهش حاضر به صورت در دسترس بود.

ابزار و شیوه‌های گردآوری

پژوهش حاضر بر مبنای مدل مفهومی ال‌شپایل و زالایلا صالح (۲۰۱۸) طراحی شد. بر اساس این مدل، ابزار پژوهش حاضر طراحی گردید. بدین ترتیب ابزار پژوهش حاضر در دو بخش تنش اخلاقی و تحلیل رفتگی طراحی گردیده است. در بخش سؤالات مربوط به تنش اخلاقی تعداد سؤالات ۱۲ سؤال (به عنوان مثال "اتفاقات موجود در محیط ورزشی، شرایط روانی من را

تغییرمی‌دهد") بود و در بخش مربوط به تحلیل رفتگی تعداد سؤالات ۲۱ سؤال (به عنوان مثال "در برخی زمان‌های هفته از ورزش خسته می‌شوم") بود. سؤالات این ابزار در طیف ۵ ارزشی لیکرت طراحی گردیده بود. میزان پایایی کلی این ابزار ۰/۸۶ بود. در پژوهش حاضر میزان روایی صوری این ابزار با استفاده از بررسی نظرات خبرگان مورد بررسی و تایید قرار گرفت. همچنین میزان پایایی این ابزار پس از محاسبه آلفای-کرونباخ در بخش تنش اخلاقی میزان ۰/۸۰ و در بخش تحلیل رفتگی میزان ۰/۸۸ و به صورت کلی میزان ۰/۸۵ مشخص گردید. به منظور گردآوری اطلاعات پژوهش محقق ضمن کسب موافقت-های اولیه با ورزشکاران مدنظر به ارائه ابزار به طرق مختلف از جمله حضوری، فضای مجازی و ایمیل پرداخت.

روش پردازش داده‌ها

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر از آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردید. بدین صورت که در بخش آمار توصیفی از میانگین و انحراف استاندارد استفاده شد. همچنین در بخش آمار استنباطی از آزمون کلموگراف اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها و از آزمون معادلات ساختاری جهت بررسی مدل پژوهش استفاده شد. کلیه روند تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش حاضر در نرم‌افزارهای اس-پس اس نسخه ۲۰ و پی‌ال‌اس انجام گردید.

یافته‌ها

نتایج توصیفی پژوهش حاضر نشان داد میانگین سنی نمونه‌های پژوهش ۲۷/۴ سال بود. همچنین از میان

نمونه‌های پژوهش ۸۶ نفر زن و ۹۹ نفر مرد بودند. وضعیت متغیرهای پژوهش بر حسب جنسیت همچنین افراد با سطح تحصیلاتی کارشناسی با ۵۲/۷ درصد بیشترین فراوانی را دارا بودند. جدول شماره ۱

جدول ۱- وضعیت متغیرهای پژوهش بر حسب جنسیت

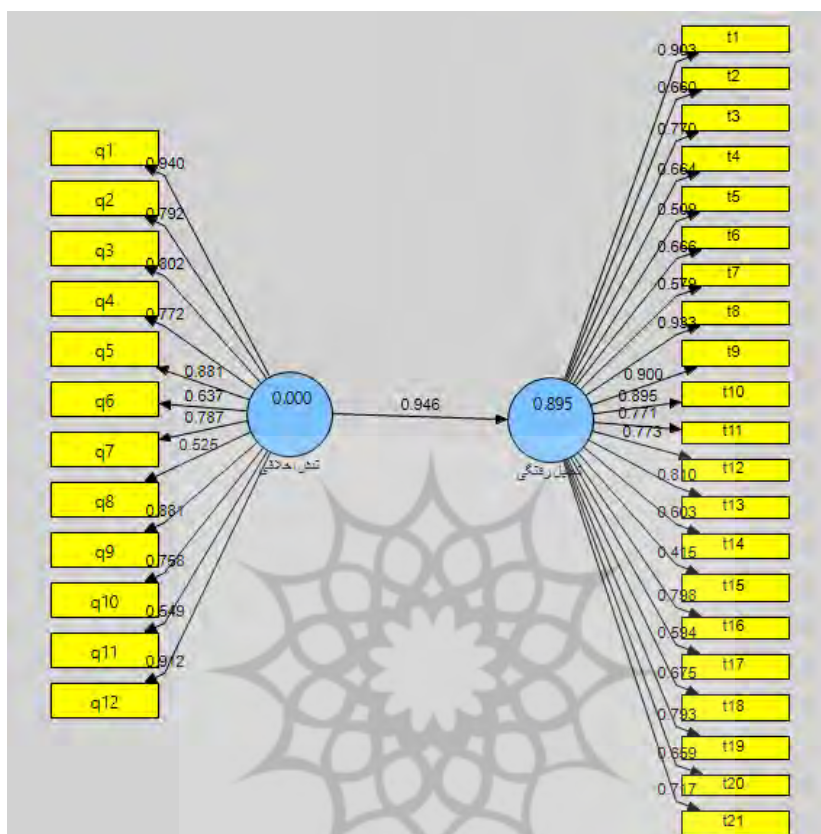
متغیرها	گروه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد
تحلیل رفتگی شنلی	مردان	۳/۴۵	۰/۵۶۸
	زنان	۳/۱۴	۰/۴۷۸
تنش اخلاقی	مردان	۳/۱۱	۰/۴۷۸
	زنان	۲/۴۵	۰/۶۵۰

با توجه به نتایج جدول ۱ مشخص گردید مردان به نسبت زنان از تحلیل رفتگی بالاتری برخوردارند. همچنین مردان از سطح بالاتری از تنش اخلاقی برخوردارند. نتایج آزمون کلوموگراف-اسمیرنف نشان داد توزیع داده‌های پژوهش حاضر غیرطبیعی است. از طرفی با توجه به حجم نمونه پژوهش و غیرطبیعی بودن توزیع داده‌ها مشخص شد که از نرم‌افزارهای واریانس‌محور و نرم‌افزار پی‌ال‌اس اس استفاده گردید. جدول شماره ۲، نتایج مربوط به ضرایب مسیر بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. همچنین شکل شماره ۱ و ۲ مدل پژوهش در حالت ضرایب مسیر و میزان تی را نشان می‌دهد.

جدول ۲- ضرایب مسیر معنادار در مدل

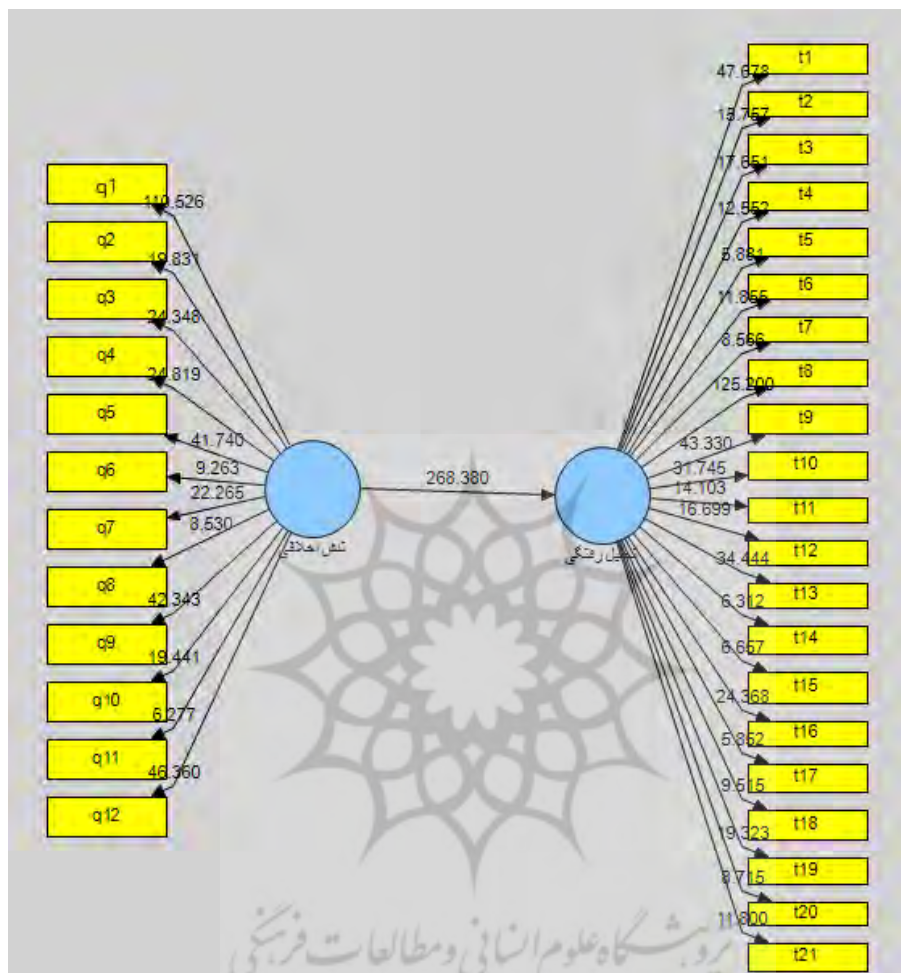
روابط	ضریب مسیر	مقدار تی	سطح معناداری
تنش اخلاقی -> تحلیل رفتگی	۰,۹۴۶	۲۶۸,۲۸۰	۰,۰۰۰

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۱- مدل پژوهش در حالت ضرایب مسیر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 برتال جامع علوم انسانی

شکل ۲- مدل پژوهش در حالت میزان تی

اعتبار مدل پژوهش حاضر با اعتبار سازه‌ای بررسی شده است. اعتبار مذکور، از طریق فن تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم انجام می‌شود. جهت بررسی اعتبار درونی (همگرا) مدل، از شاخص متوسط واریانس استخراج شده استفاده شده است. این شاخص برای

مطابق با نتایج پژوهش مشخص گردید تنش اخلاقی بر تحلیل رفتگی ورزشکاران (۰/۹۴۶ = تاثیر، $\alpha = 0.001$ سطح معناداری) تاثیر معناداری در جهت مثبت دارد.

2. Convergent Validity
3. Average Variance Extracted

1. Second Order Confirmatory Factor Analysis

شده در پژوهش حاضر، از برازش مناسبی برخوردار است.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر نشان داد تنش اخلاقی سبب بروز تحلیل رفتگی ورزشکاران می‌گردد. این مساله نشان‌دهنده این مهم است که تنش اخلاقی به واسطه ایجاد برخی مشکلات در میان ورزشکاران حرفه‌ای سبب بروز تحلیل رفتگی در میان آنان می‌گردد. ال شبايل و زالایلاه صالح (۲۰۱۸) در پژوهش خود مشخص نمودند تنش اخلاقی سبب بروز تحلیل رفتگی می‌گردد. آنان اشاره داشتند تنش اخلاقی سبب می‌گردد تا ورزشکاران در شرایط محیطی نامناسبی قرار گیرند که این مساله سبب بروز تحلیل رفتگی در میان آنان می‌گردد. همچنین گاستافسون و همکاران (۲۰۰۸) مشخص نمودند مسائل و مشکلات مربوط به اخلاق در میان ورزشکاران سبب می‌گردد تا آنان در معرض تحلیل رفتگی قرار گیرند. می‌توان چنین اعلام داشت که نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های ال شبايل و زالایلاه صالح (۲۰۱۸) و گاستافسون و همکاران (۲۰۰۸) همخوانی دارد. به نظر می‌رسد تنش اخلاقی سبب می‌گردد تا محیط ورزشکاران دستخوش تغییراتی گردد و به عبارتی این محیط خود سبب گردد تا انگیزش ورزشکاران کاهش یابد و به عبارتی این مساله منجر به تحلیل رفتگی آنان گردد. شریف^۴ (۲۰۱۵) در پژوهش خود مشخص نمود تنش اخلاقی سبب

تمامی متغیرهای پژوهش بالای ۰/۴ بوده و در حد قابل‌قبولی است، به این معنی که متغیرهای پنهان موردنظر توانسته‌اند بالای ۴۰ درصد واریانس مشاهده‌پذیرهای خود را تبیین نمایند و در نتیجه روایی همگرایی مدل حاضر مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین، برای برآورد اعتبار تشخیصی (واگرا) مدل، از روش ماتریس فورنل و لارکر^۲ استفاده شده است. در پژوهش حاضر نیز، بر اساس نتایج ماتریس فورنل و لارکر، مقادیر جذر واریانس استخراج‌شده، برای تمامی متغیرهای پنهان (ابعاد) که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس قرار دارند، از مقدار همبستگی میان آنها که در خانه‌های زیرین و راست قطر اصلی قرار گرفته‌اند، بیشتر است. بنابراین می‌توان اذعان نمود که متغیرهای مکنون در مدل حاضر، تعامل بیشتری با مشاهده‌پذیرهای خود دارند تا با سازه‌های دیگر، به عبارتی، اعتبار واگرایی مدل در حد مناسبی بود و مورد تأیید است. جهت آزمون برازش و کیفیت مدل اندازه‌گیری انعکاسی پژوهش حاضر، از شاخص اشتراک با روایی متقاطع^۳ استفاده شده است. در این پژوهش نیز، مطابق یافته‌ها، مقادیر به‌دست‌آمده برای شاخص اشتراک با روایی متقاطع، همگی مثبت بوده است. لذا، کیفیت مدل اندازه‌گیری مورد تأیید است. برای برآورد پایایی^۴ گویه‌های متغیرهای پنهان مدل اندازه‌گیری انعکاسی پژوهش حاضر، از تکنیک پایایی مرکب^۵ (دل وین - گلدشتاین)، استفاده شد. نتایج به‌دست‌آمده شاخص پایایی مرکب برای تمامی متغیرهای پنهان حاضر در مدل، بالاتر از ۰/۷ بود و در حد قابل‌قبولی است و نشان از پایایی مناسب مدل اندازه‌گیری است. پایایی ترکیبی به‌دست‌آمده برای سازه نیز بالاتر از ۰/۸ است. با توجه به نتایج پژوهش حاضر مشخص گردید که مدل ارائه

4. Reliability
5. Composite Reliability
6. Sharif

1. Discriminant Validity
2. Fornell & Larcker
3. CV-Communality

فشارها در راستای ایجاد تحلیل‌رفتگی در میان آنان می‌گردد.

ویلیکینسون (۱۹۸۷) یکی از نظریه‌پردازان مطرح در خصوص تنش اخلاقی است. وی در نظریه خود اشاره دارد که تنش اخلاقی سبب می‌گردد تا افراد از انگیزش پایینی جهت حضور در محیط برخوردار باشند. به عبارتی تنش اخلاقی کارکردهای منفی در انگیزش افراد جهت استمرار فعالیت‌های خود داراست. مطابق با نظریه آنان تنش اخلاقی یکی از عوامل مهم در مخدوش نمودن وضعیت محیطی است. این مساله نشان‌دهنده این مهم است که تنش اخلاقی شرایط جهت ادامه فعالیت در مشاغل و محیط‌های کاری را سخت و دشوار می‌نماید.

هوتلا، فلت، لامسا، مائونو و کینون (۲۰۱۱) نیز مشخص نمودند تنش اخلاقی سبب می‌گردد تا مشکلات عمده‌ای در مسائل شغلی افراد ایجاد گردد. آنان این مساله را ناشی از اهمیت اخلاق در مسائل شغلی مشخص نمودند. به نظر می‌رسد اخلاق به عنوان یکی از مسائل مهم نقش مهمی در رفتارها و نگرش ورزشکاران دارد. نادیده گرفتن آن سبب می‌گردد تا مشکلات عمده‌ای در میان ورزشکاران، مربیان و تیم‌ها ایجاد گردد. به عبارتی عدم شناخت مناسب از شرایط اخلاقی حاکم بر تیم‌ها و باشگاه از سوی ورزشکاران و همچنین بروز برخی تنش‌های اخلاقی سبب می‌گردد تا شرایط فعالیتی ورزشکاران در باشگاه‌ها و یا تیم‌های خود وضعیت مناسبی نداشته باشد. این مساله منجر به بروز برخی مشکلات برای خود ورزشکاران می‌گردد. به عبارتی بروز تنش اخلاقی در مرحله اول سبب تاثیرگذاری بر شرایط ذهنی ورزشکاران می‌گردد و آنان را از وضعیت نرمال خود خارج می‌سازد. با توجه به اهمیت اخلاق در ورزش بروز تنش اخلاقی ضربات

می‌گردد تا محیط افراد دستخوش تغییر گردد و به عبارتی بروز تنش اخلاقی سبب ایجاد برخی شاخص‌های منفی و نامناسب در میان افراد گردد که این مساله منجر به بروز مشکلاتی برای آنان گردد. جامتون^۱ (۱۹۸۴) نیز مشخص نمودند تنش اخلاقی سبب می‌گردد تا محیط کاری افراد غیرپویا گردد و به عبارتی آنان از انگیزش شغلی پایینی برخوردار شوند. مطابق با نظریه ریداک (۱۹۹۴) در خصوص تحلیل‌رفتگی شرایط محیطی نقش مهم و اساسی بر آن دارد. با توجه به این نظریه مشخص می‌گردد که یکی از علل بروز تحلیل‌رفتگی وجود برخی فشارهای منفی از سوی محیط افراد است. از این رو تنش اخلاقی به واسطه مخدوش نمودن محیط افراد سبب می‌گردد تا آنان در شرایطی نامناسب به فعالیت بپردازند. تنش اخلاقی خود به عنوان یک عارضه منفی در محیط سبب می‌گردد تا وضعیت ذهنی افراد جهت انجام امور خود دچار مشکلات عمده‌ای گردد. این مساله در نظریه مسلج و لیتز (۱۹۹۷) نیز مورد اشاره قرار گرفته بود. بر اساس دیدگاه آنان، تحلیل‌رفتگی ناشی از وجود برخی شرایط نامناسب در محیط است که منجر به خستگی جسمی و روانی در میان افراد می‌گردد. با این توضیح مشخص است که تنش اخلاقی سبب بروز مشکلاتی در میان ورزشکاران می‌گردد و آنان را نسبت به محیط ورزشی خود دلسرد می‌نماید. این مساله سبب می‌گردد تا ورزشکاران در مواقع برخوردار از تنش اخلاقی سطح پایینی از انگیزش شغلی را دارا باشند که این مساله منجر به افزایش

عنوان یک مساله مهم می‌بایستی در باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی مورد توجه قرار گیرد. چرا که عدم مدیریت تنش اخلاقی سبب می‌گردد تا تحلیل رفتگی در میان ورزشکاران شدت بیشتری داشته باشد. با این توجه پیشنهاد می‌گردد تا در مرحله اول توانایی‌ها و آگاهی مربیان و مدیران باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی در خصوص تنش اخلاقی به واسطه دوره‌های دانش‌افزایی بهبود یابد. همچنین پیشنهاد می‌گردد با نظارت مناسب در تیم‌ها و باشگاه‌های ورزشی به ارزیابی وضعیت تنش اخلاقی ورزشکاران پرداخته شود. با توجه به اینکه محیط باشگاه‌های ورزشی و ورزشکاران و همچنین محیط تیم‌های ملی تفاوت‌هایی دارد این امکان وجود دارد که ورزشکاران عضو تیم‌های ملی به واسطه تجربه دو محیط مجزا بیشتر در معرض تنش اخلاقی قرار گیرند. پیشنهاد می‌گردد تا استانداردهای اخلاقی مناسب و مدونی در باشگاه‌های ورزشی و تیم‌های ملی ایجاد گردد تا ورزشکاران عضو تیم‌های ملی دچار تنش اخلاقی نگردند.

همچنین به محققان علاقه‌مند به این حوزه پیشنهاد می‌گردد تا پژوهش‌های جامعی در خصوص استانداردهای و هماهنگ‌سازی مسائل اخلاقی در باشگاه‌های ورزشی و تیم‌های ملی جهت ایجاد محیط‌های یکپارچه برای ورزشکاران انجام دهند. همچنین پیشنهاد می‌گردد تا در پژوهشی به بررسی نقش برخی متغیرها از جمله ضوابط باشگاه‌ها و مدیریت مربیان بر بروز تنش اخلاقی در میان ورزشکاران پردازند.

محکمی به ورزشکاران می‌زند که منجر به شکل‌گیری برخی شرایط در جهت ایجاد تحلیل رفتگی می‌گردد. دیل و وینبرگ (۱۹۹۰) در نظریه خود مشخص نمود جهت مدیریت تحلیل رفتگی نیاز است تا ورزشکاران از منظر محیطی مورد بررسی و کنکاش قرار گیرند. مطابق با نظریه دیل و وینبرگ (۱۹۹۰) تحلیل رفتگی زائیده بروز برخی تنش‌ها در محیط پیرامون است. از این رو مدیریت تحلیل رفتگی نیازمند توجه به جنبه‌های محیطی است. گولد (۱۹۹۷) مشخص نمودند تحلیل رفتگی به علت بروز برخی نیروهای منفی در ذهن افراد ایجاد می‌گردد که خروجی آن عدم انگیزش جهت ادامه ورزش در میان ورزشکاران می‌باشد. از طرفی تنش اخلاقی به واسطه مخدوش نمودن محیط پیرامون افراد سبب می‌گردد تا فشارهای منفی بر فعالیت‌های ذهنی افراد وارد شود که این مساله به نظر می‌رسد سبب می‌گردد تا افراد از منظر روحی و جسمانی دچار خستگی شوند (الشبایل و زالایلاه صالح، ۲۰۱۸).

اخلاق در میان ورزشکاران به عنوان یکی از مسائل مهم همواره مورد توجه محققان قرار گرفته است. پژوهش‌های شکل گرفته در این حوزه تماماً به اهمیت اخلاق در بهبود تمامی جنبه‌های ورزشکاران اشاره داشته است. در این بین بروز تنش اخلاقی به عنوان یک عارضه در میان ورزشکاران و باشگاه‌های ورزشی سبب می‌گردد تا شرایط منفی در میان آنان ایجاد گردد. پژوهش حاضر مشخص نمود تنش اخلاقی به واسطه اهمیت خود سبب می‌گردد تا نقش انکارناپذیری در بروز تحلیل رفتگی در میان ورزشکاران داشته باشد. این مساله نشان دهنده این مهم است که تنش اخلاقی به

منابع

- Al Shbail, M. O., & Zalailah Salleh, M. N. M. N. (2018). The effect of ethical tension and time pressure on

job burnout and premature sign-off. *Journal of Business and Retail Management Research*, 12(4).

2. Bakhtiar, A. (2008). *The Relationship between Health Motivational Factors and Job Analysis of Male and Female Elderly Students of Tehran Universities*, Master's Degree, Faculty of Physical Education and Sports Sciences of Tehran University.
3. Bell J, Breslin JM.(2008). Healthcare provider moral distress as a leadership challenge. *JONAS Healthc Low Ethice Regul*; 10(4): 94-7.
4. Brown, S. (2016). Learning to be a 'goody-goody': Ethics and performativity in high school elite athlete programmes. *International Review for the Sociology of Sport*, 51(8), 957-974.
5. Cavanaugh, M. C. (2018). *The Relationship of Factors Contributing to Burnout and Grit Among Division I Collegiate Athletes (Doctoral dissertation, The University of Mississippi)*.
6. Clark, M. (2017). Straight A's and Perfect 10's: The Effects of Perfectionism and Anxiety on Sleep Disturbances and Burnout in Gymnasts. Bachelor thesis, *Scripps College*
7. Ebrahimi, H; Kazemi, A; Asghari, M; Azarm, A. (2013). Ethical Stress in Nurses Working in Educational-Therapeutic Centers of Northwest Medical Sciences Universities, *Iranian Journal of Ethics and Medical History*, 6 (4), 80-89.
8. Everall, R. D., & Paulson, B. L. (2004). Burnout and Secondary Traumatic Stress: Impact on Ethical Behaviour. *Canadian Journal of Counselling*, 38(1), 25-35.
9. Gould, D., and Whitley, M. A. (2009). "Sources and consequences of athletic burnout among college athletes". *Journal of intercollegiate sports*. 2, pp:16-32.
10. Goodger, K., Gorely, T., Lavalley, D., and Harwood, C. (2007). "Burnout in sport: a systematic review". *The sport psychologist*, 21,pp: 127-151.
11. Granz, H. L., Schnell, A., Mayer, J., & Thiel, A. (2019). Risk profiles for athlete burnout in adolescent elite athletes: A classification analysis. *Psychology of Sport and Exercise*, 41, 130-141.
12. Gustafsson, H., Hassmen, P., Kentta, G., and Johansson, M. (2008). "A qualitative analysis of burnout in elite Swedish athletes". *Psychology of sport and exercise*, 9, pp:800-816.
13. Harvey, A., & McNamee, M. (2019). Sport Integrity: Ethics, Policy and Practice: An Introduction. *Journal of Global Sport Management*, 4(1), 1-7.
14. Huhtala, M., Feldt, T., Lämsä, A.-M., Mauno, S. & Kinnunen, U. (2011). Does the ethical culture of organisations promote managers' occupational well-being? Investigating indirect links via ethical strain. *Journal of Business Ethics*, 101, 231-247.
15. Jameton, A. (1984). *Nursing practice: The ethical issues*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
16. Madigan, D. J. (2017). A Longitudinal Examination of the Relationships between Perfectionism, Burnout, and Training Distress in Athletes (*Doctoral dissertation, University of Kent*).

17. Mitchell DL, Bennett MJ, Manfrin-Ledet L. (2006). Spiritual development of nursing students: developing competence to provide spiritual care to patients at the end of life. *J Nurs Educ*;45(9):365-70.
18. Maslach C. & Leiter, M. P. (1997). "The truth about burnout, San Francisco", Jossey-Bass, 1997.
19. Mobley, M. J., Rady, M. Y., Verheijde, J. L., Patel, B., & Larson, J. S. (2007). The relationship between moral distress and perception of futile care in the critical care unit. *Intensive and Critical care nursing*, 23(5), 256-263.
20. Radzvin, L. C. (2011). Moral distress in certified registered nurse anesthetists: implications for nursing practice. *AANA journal*, 79(1), 39.
21. Raedeke, T. D. (1997). "Is athlete burnout more than just stress? A sport commitment perspective". *Journal of sport and exercise psychology*, 19, pp:396-417.
22. Sharif, Z. (2015). Intention Towards Whistle-Blowing Among Internal Auditors in the UK. *University of Huddersfield*.
23. Sharma, S; Sharma O. (2016). Spirituality Leads to Happiness: A Correlative Study. *The International Journal of Indian Psychology*. 3(2), 10, DIP: 18.01.178/20160302
24. Walt V, Alletta E. (2006). A descriptive and exploratory study towards a spiritual intelligent transitional Model of organizational communication University of South Africa. *J Nurs Res*;35(2):273-80
25. Wong KF, Yau SY. (2010). Nurses' experiences in spirituality and spiritual care in Hong Kong. *Appl Nurs Res*;23(4):2424.-
26. Wilkinson, J. M. (1987). *Moral distress in nursing practice: experience and effect*. In *Nursing forum*. Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd. 23 (1), 16-29.

ارجاع دهی

ربیعی مندجین محمدرضا. مدل نقش تنش اخلاقی بر تحلیل رفتگی ورزشکاران حرفه‌ای. مطالعات روان‌شناسی ورزشی. پاییز ۱۳۹۸؛ ۸(۲۹): ۵۰-۱۳۷. شناسه دیجیتال: 10.22089/spsyj.2019.7265.1774

Rabiee Mandejin M.R. Model of the Role of Moral Tension in the Professional Athletes' Burnout. *Sport Psychology Studies*. Fall 2019; 8(29): 137-50. (In Persian). DOI: 10.22089/spsyj.2019.7265.1774

in the Professional Model of the Role of Moral Tension Athletes' Burnout

M. R Rabiee Mandejin¹

1. Department of Public Administration, Faculty of Management, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author)

Received: 2019/04/09

Accepted: 2019/10/12

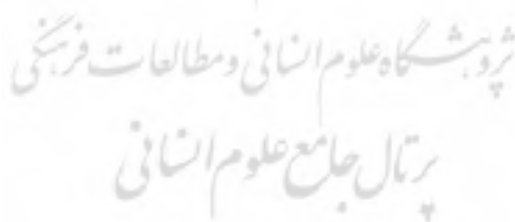

Abstract

The present study was conducted to provide a model of the role of moral tension in the professional athletes' burnout. The statistical population of the present study included a total of 185 professional athletes in Golestan province (Iran) who were members of national teams in different categories. The present research was carried out based on the research model of Al-Shebil and Zahlahah-Saleh (2018). The results of this study showed that, moral tension has a significant positive effect on the athlete's burnout. Given this, it can be stated that, the moral tension caused by professional problems in the professional sports environment causes professional athletes to be burnout, highlighting the importance of considering the moral tension as an important issue in the clubs and sports teams. Since, lack of management of moral tension would cause more burnout among the athletes.

Keywords: Moral Tension, Burnout, Athletes, Sports Environment.

---

1. Email: rabiee.reza2019@gmail.com